

Başörtüsü Kimlerin Örtüsü 2 Bölüm

– Sami Biber · 17 Nisan 2021

Kadınların ya da erkeklerin başlarını örtmeleri aslında çok çok eski tarihlere dayanır.

Yok yok hep çıplak ve avret yerlerini incir yapraklarıyla korur biçimde çizilen Adem Peygamber ve Havva anamıza kadar indirmeyeceğim olayı. Onlar ne giyerlerdi ya da giymezler miydi hiç kimse bilmez ama gel gör ki çocukluğumdan hatırlıyorum bir Yehova Şahidi olan Rum komşumuz Madam Evniki bize zaman zaman içinde resimler olan bir kitap okurdu ve aslı Rumca olan kitapta da Adem Peygamber ve Havva Anamız çıplak olarak resmedilmişti. Havva Anamız elindeki elmayı Adem Babamıza uzatır vaziyetteydi resim.

Ha bu arada bizim en mutaassıp olduğumuz Osmanlı Devleti döneminde bile Adem Peygamber ve Havva Anamızın minyatürlerde çıplak oldukları görülür. Bir Allah'ın kulu da "Yahu Adem koskoca bir peygamber onu çıplak resmetmek ayıp olur, bir şeyler giydirelim." Dememiş. Demedikleri gibi Adem Babamız ve Havva anamızı resmetmekte aynen Hıristiyanlar gibi davranmışlar.

Burada bir başka ilginç hususu dile getirmeden geçemeyeceğim: İslam Dünyasında Peygamberlerin resimlerinin çizilmesi yasaklanmıştır. Bu bakımdan da Müslüman- Türk dünyasında Peygamberlerin minyatürlerine rastlamanız mümkün değildir; Adem Peygamber hariç...[Not: Tek tük de olsa peygamberimizin bile yüzünün resmedildiği minyatürlere rastlanır ama bunların sayısı bir elin parmaklarını geçmez.]

Peki diğer peygamberler ve eşleri giyinik miydiler? Başörtü kullanırlar mıydı?

Giyinik oldukları konusunda tüm semavi dinler ittifak etmiş olsalar da başörtü konusunu bir kaç örnek dışında bilmiyoruz ama en azından Hz. İsa'nın Annesi Meryem'i tüm Hıristiyan ikonlarında ve heykellerde giyinik ve başörtülü bir kadın olarak görüyoruz.

Peki en eski uygarlıklarda başörtüsü var mıydı?

Aşağı yukarı aklınıza gelecek her uygarlıkta başörtüsü vardı. Bu örtülerin kullanılış amaçları çok farklı farklı olsa da Hint uygarlıklarından Pers Uygarlığına, Pers Uygarlığından Anadolu'daki tüm uygarlıklara, Yunan ve Roma Uygarlıklarına, Mısır Uygarlığına kadar tüm uygarlıklarda başörtüsü vardı. Dahası sadece kadınların baş örtüleri değil kimi uygarlıklarda erkeklerin de baş örtüleri vardı. Hatta Müslümanların takkesi, Yahudilerin kipası bile bir çeşit örtüydü ama en cafcaflı baş örtme Hint Uygarlığında göze çarpıyordu erkekler için..

Neyse konumuz kadın başörtüsü olduğu için oradan devam edelim.

Bugün ülkemizde kadınlarımızın kullandıkları başörtüler asırlar önce Sümer tapınak fahişelerinin kullandıkları örtüler midir?

Evet bu iddia ünlü Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ'a ait ve bu iddiadan yola çıkan pek çok kişi mal bulmuş mağribi gibi yapışır bu iddiaya ve " Bakın gördünüz mü sizin o baş örtüsü dediğiniz şey aslında fahişe kıyafetiymiş / kıyafetidir." Der.

Peki gerçekten de öyle midir? Yani başörtüsü Sümer Tapınak Fahişelerinin kıyafetinin bir parçası mıdır?

Ha bu arada bilmeyenler için açıklayalım: Tapınak Fahişeleri kendilerini Tanrılara adanmış olan fahişelermiş. İyi de Tanrılar diye bir halt olmadığına göre bu fahişeler kimlere fahişelik ederlermiş? Tabii ki tanrıların yer yüzündeki vekilleri olan krallara... Yani tapınaklar bir nevi kralların haremeleri. Krallar, isterlerse saraylarındaki haremlerdeki kadınlarla(cariyeler) isterlerse tapınaktaki fahişelerle cinsel ilişkiye giriyorlar.

Neyse soruyu gargaraya getirmeyelim. Baş örtüsü tapınak fahişelerinin örtüsü müdür?

Sümerlere göre evet. Sümer kültüründe tapınak fahişeleri başlarını örterlermiş.

Ancak burada kesmemek lazım lafı. Bu lafın devamı var çünkü.

Evet Sümerlerde tapınak fahişeleri başlarını örterlermiş ama Kral III. Ur zamanından kalma bir tableten anladığımız kadarıyla kadınlar ve zaman zaman tapınak fahişeleri başlarını örterken normal fahişeler ve cariyelerin böyle bir yükümlülüğü yokmuş.

Yani Sümerlerde Kralın hizmetinde oldukları için saygın bir konumda olan Tapınak Fahişeleri isterlerse örtünme hakkına sahipler. Örtünmeyi ise diğer sıradan fahişelerden ayrı tutulmak için yapıyorlar. Ayrıca normal kadınlar örtünüyorlar. Ancak Sümerlerde örtünmek ile ilgili bir kanun yok. Bu yazdıklarımız benimsenmiş kurallar. Uyma zorunluluğu yok. Başörtüsü ise normal hür kadınların örtüsü ama Tapınak Fahişeleri de bu örtüyü kullanabiliyorlar. Sadece onlara has bir giyim şekli değil

Ancak Anadolu ve Mezopotamya'nın başka uygarlıklarında da örtünmenin yani konumuz olan başörtüsünün olduğunu ve fahişeliğin değil tam tersi saygınlığın sembolü olduğunu görüyoruz.

Mesela Babil Uygarlığından kalan bir metinde yalancı şahitlik yapan hür bir kadına başı açık dolaşma cezası verildiğini görüyoruz. Evet başı açık dolaşmak bir ceza...

Bir başka Babil yazıtında babasının evlenecek kızının başına kokulu yağ sürdükten sonra başını örttüğünü (Duvak olayı herhalde) bu örtünün evlendiği erkek tarafından açıldığı yazılmaktadır. Yani her halükarda başörtü saygınlığın alameti...

Ama bitmedi.

Asurlular olayı kanuna dökmüşler.

Asur kanunlarının kırkinci maddesi şöyle diyor:

“İster evli, dul veya Asurlu kadın olsun, dışarı çıkarken başlarını açmayacaklar. Genç kızlar ya şal ya da elbise ya da gulinu ile örtünmelidir. Başları açık olmamalı. Kendilerini evdeyken örtmeyecekler. Efendileriyle dışarı çıkan köleler örtünmeli. Evlenen cariyeler dışarı çıkarken yine örtünmelidir. Evlenmemiş cariyeler başlarını açık tutmalı ve dışarı çıkarken kendilerini örtmemelidir. Fahişeler örtünmeyecek ve başları açık olacak. Eğer birisi peçeli bir fahişeye karşılaşırsa, onu tutuklamalı, tanık bulmalı, saraya getirmeli, süslerine el koymamalı, ama onu yakalayan kişi örtüsünü çıkarmalıdır. Sonra elli dayak alacak ve kafasından katran dökülecek.

Eğer bir adam peçeli bir fahişeye karşılaşırsa, ancak gitmesine izin verirse ve onu saraya getirmezse, o zaman böyle bir adam elli dayak ile cezalandırılır. Onu ihbar edenler elbisesini alacak, kulaklarını delegecek ve bu deliklere ipler takacak ve ipleri sırtına bağlayacaktır.”

Dikkatinizi çekti mi bilmem Babillerde evli ya da dul kadınlar genç kızlar dışarı çıkarken başlarını örtmek zorundalar. Başını örtmesi yasak olanlar ise fahişeler. Hatta o kadar ki başını örten bir fahişeye rastlanır da o görmezlikten gelinirse bunun bile çok feci (elli sopa) cezası var.

Görüldüğü gibi eski Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarında başörtüsü Tapınak Fahişelerinin veya fahişelerin kıyafeti değil tam tersine toplumda saygı duyulan kadınların kıyafeti. Tapınak Fahişeleri zaman zaman kullansalar da fahişe oldukları herkes tarafından bilinsin diye değil tam tersine hiç kimse onların fahişe olduğunu anlamasın diye örtünüyorlar zira yukarıda da belirttiğim gibi toplumda saygın bir yere sahip olan kadınlar örtünüyor.

Peki Hindistan'da nasıldı?

Hint halkı bilindiği gibi Kastlara ayrılmıştı ve kastlar arasında kesin çizgiler vardı. Bu kadar kesin çizgilerle birbirlerinden ayrı olan bu insanlarda tek ortak nokta her kastta kadınların örtüsüz olarak sokağa çıkamamalarıydı.

Pers İmparatorluğunda da durum farklı değildir. Kadınlar örtünmeden sokağa çıkamazlardı.

Antik Yunan ve Mısır'da durum nasıldı?

Eski Çağ Filozofu, Heraklit, Antik Yunan ve Mısır'da yaşayan kadınların baş giyimini şöyle tarif etmiştir: "Giysilerin başa gelen kısmı öyle sarılır ki, yüzün tümü peçeyle örtülmüş gibi görünür. Zira sadece gözler ortada kalır, yüzün diğer bölümleri ise giysinin bir parçası ile tamamen örtülür. Bütün kadınlar bu şekilde beyaz renkli giysiler giyerler."

Japon kültüründe dahi vardır kadınların örtünmesi. Şöyle ki:

Japon mitolojisinin kutsal kahraman Okikurumi, Aynular'a (İnsanlar) kültür ve uygarlığı öğretmek üzere tanrıların cennetinden yeryüzüne inmişti. Cennete dönmeden önce Aynular'dan bir kadınla evlendi. Karısına, yiyecekleri kabile halkına dağıtma görevi verdi. Ancak bunun için de bir koşulu vardı; hiç kimse karısının yüzüne bakmayacaktı. Yani örtünecekti!

Kutsal kitaplarda örtünme ile ilgili ayetler var mıydı peki? Mesela Tevrat'ta Zeburda, İncilde?

Bu sorunun cevabı da gelecek bölüme kalsın.